

ЗВІТ
про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Відомості про освітню програму, що акредитується

Реєстраційний номер акредитаційної справи	A-19-0299-366
Назва ЗВО (ВСП ЗВО)	Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
ID ОП у ЄДЕБО	37335
Назва ОП, рівень вищої освіти, галузь знань і спеціальність	Морально-психологічне забезпечення підрозділів Повітряних Сил, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, 254 Забезпечення військ (сил)
Посилання на відомості про самооцінювання ОП	Место для вводу текста.

Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Керівник експертної групи	Мацевко Тарас Михайлович
Члени експертної групи	Ларіонов Станіслав Олександрович Петрук Микола Дмитрович
Залучений представник роботодавців	немає
Спостерігачі	немає
Дати виїзду до ЗВО	з 16 грудня по 18 грудня 2019
Посилання на програму виїзду експертної групи до ЗВО	Место для вводу текста.
Дата надходження звіту до Національного агентства	Место для вводу текста.
Відомості щодо наявності зауважень ЗВО до звіту, посилання на них (за наявності)	Место для вводу текста.

1. Призначення звіту

Цей звіт складений за результатами акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми (ОП), що проводилась експертною групою Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

Акредитація ОП є процедурою зовнішнього забезпечення якості, основною метою якої є отримання достовірної інформації про якість освіти за певною ОП, а також надання порад із її удосконалення. Процедура акредитації передбачає самооцінювання ОП, її оцінювання експертною групою, включаючи відвідування ЗВО, та прийняття рішення щодо акредитації Національним агентством.

Процедура акредитації проводиться відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 8 серпня 2019 р. за № 880/3385. Для обґрунтування аналізу та розуміння змісту критеріїв експерти також ураховують затверджені Національним агентством інструктивні документи.

Цей звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості ОП. Звіт призначений як безпосередньо для ЗВО, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і ЗВО. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

2. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми:

наявні

виявлення у поданих для акредитації документах недостовірних відомостей;

відмова ЗВО в допуску експертної групи до закладу вищої освіти під час виїзду на місце проведення експертизи, створення закладом вищої освіти перешкод для роботи експертної групи, інші протиправні або недобросовісні дії ЗВО, які унеможливили проведення акредитаційної експертизи;

встановлення на підставі поданих документів та/або під час виїзду до закладу вищої освіти достатніх підстав вважати, що освітній процес за освітньою програмою не здійснюється.

* відсутні

Обґрунтування (не більше 3000 символів)

Під час виїзної частини акредитації групою експертів встановлено, що у звіті самоаналізу ОП недостовірних відомостей не виявлено. ЗВО створювалися умови для безперешкодної роботи експертної групи. Оцінка діяльності закладу вищої освіти та поданих документів дає можливість стверджувати що освітній процес за ОП здійснюється.

3. Резюме

У цьому розділі експерти викладають свої загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям акредитації, підсумок сильних сторін та позитивних практик, а також слабких сторін програми і рекомендацій з їх удосконалення. Резюме має у конденсованому вигляді відображати зміст звіту; читач повинен бути спроможним зрозуміти загальні висновки експертної групи, прочитавши цей розділ.

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям:

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба є одним із провідних закладів вищої освіти сектору безпеки та оборони України. Має багаторічні традиції підготовки висококваліфікованих кадрів для Повітряних Сил Збройних Сил України. Мета освітньої програми 254 “Забезпечення військ (сил)” повністю виходить з місії закладу вищої освіти.

Структурованість і логічність змісту ОП, гнучкість у підходах до коригування ОП в залежності від зміни умов професійної діяльності випускників, узгоджені форми навчання та викладання, що відповідають заявленим цілям ОП, високо професійні та мотивовані викладачі, розвинена навчально-матеріальна база, сформована у закладі культура якості - все це дозволяє курсантам у повному обсязі засвоювати професійні компетентності офіцера з морально-психологічного забезпечення підрозділів Повітряних Сил. Освітня програма має напрямки для розвитку та вдосконалення. Здобувачі вищої освіти та Замовник (роботодавець) проявляють високу зацікавленість у реалізації освітньої програми щодо отримання курсантами необхідної спеціальності та виконанні своїх професійних обов'язків у підрозділах Повітряних Сил Збройних Сил України.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик:

Широке залучення роботодавців, активна участь представників замовника (Головне управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України) у формуванні та погодженні ОП. Відповідність сучасним умовам діяльності Повітряних Сил Збройних Сил України, а також вітчизняним ОП.

Однією з сильних сторін ОП є структурованість, логічність, послідовність, а також передбачення достатньої кількості годин на самостійну роботу (2100 год.). Формування практичних навичок навчання, які можна засвоїти та продемонструвати під час стажування у своїй професійній діяльності в підрозділах Повітряних Сил також є сильною стороною даної ОП.

Відповідність умов доступу до ОП потребам замовника (наявність медичного та психологічного відбору відповідає особливостям підготовки військового офіцера та дозволяє відбирати курсантів, які за станом здоров'я, фізичними якостями, психологічними особливостями здатні засвоювати компетентності за ОП).

Добре унормовані процедури визнання РН, одержаних в інших ВВНЗ при переведенні курсантів.

Можливість навчатись за ОП як випускникам шкіл так і військовослужбовцям строкової і контрактної служби, що утворює неоднорідні за віком і життєвим досвідом навчальні групи курсантів, в яких відбувається розвиток особистості військового фахівця.

Спрямованість Університету на забезпечення студентоцентрованого підходу (“Тиждень психології”, “Тиждень педагогіки”, “Тиждень права” де курсанти організують майстер-класи, воркшопи, вікторини, коворкінг, педагогічні батли, мотиваційні проекти і тренінги, педагогічний експеримент “Дуже перевернутий клас”, де заняття для НПП проводять курсанти, а також випадки проведення навчальних курсантів занять разом з НПП за власними розробками);

Практика участі здобувачів в організації факультативної складової освіти (Школа лідерства, Дебатний клуб, Командно-інтелектуальна гра “Mad head”, Психологічна майстерня тощо).

Комплексний підхід до інформування здобувачів вищої освіти про освітній процес.

Систематичне оновлення змісту освітніх компонентів у відповідно до сучасних наукових досліджень, кращих практик у сфері МПЗ та узагальнень практичного досвіду НПП.

Нормативна регламентованість встановлює зрозумілий порядок проведення контрольних заходів і вимог до валідності критеріїв їх оцінювання, а також визначає механізми формування культури доброчесності у вищому закладі освіти.

Сильною стороною є безпосередній та плідний зв'язок навчального закладу з замовниками на навчання курсантів (роботодавцями). Викладачі та курсанти мають усі можливості для підвищення професійної майстерності та практичної підготовки. Також слід відмітити високу академічну та професійну кваліфікацію науково-педагогічного складу, задіяного до реалізації освітньої програми, що забезпечується адекватною організацією конкурсу на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників. Позитивною практикою в даному освітньому закладі є система заохочень педагогічних працівників, яка сприяє підвищенню викладацької майстерності.

ХНУПС володіє достатньою кількістю матеріальних ресурсів (територія, будинки і споруди, приміщення і обладнання тощо), які підтримуються у належному стані і постійно оновлюються. Територія Університету розташована у центрі Харкова, що дає змогу здобувачам вищої освіти брати участь у культурному житті міста, знайомитись з історичними пам'ятками тощо.

У ХНУПС створено комплексну систему всебічного забезпечення життєдіяльності здобувачів вищої освіти за ОП, яка відповідає вимогам законодавства щодо забезпечення військовослужбовців.

В університеті сформовано систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Всі учасники освітнього процесу прагнуть подальшого удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

До сильних сторін по даному критерію слід віднести плідну роботу випускної кафедри з замовниками на підготовку фахівців, та участь замовників в реалізації ОП.

На веб-сайті ЗВО у повній мірі надана інформація про діючі внутрішні (локальні) нормативно-правові акти. Вони є легкодоступними для всіх, чії права та обов'язки вони регулюють. Легкий доступ усіх зацікавлених сторін для он-лайн висловлення своїх пропозицій та зауважень.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

У зв'язку з формуванням ОП до прийняття стандарту є необхідність в її коригуванні.

ОП що акредитується має слабкі місця щодо забезпечення можливостей формування

індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, особливо, щодо можливостей курсанта у вільному виборі навчальних дисциплін.

У якості рекомендації можна зазначити необхідність введення кількості кредитів вибіркових освітніх компонентів відповідно до вимог п.15 ч.1 ст.62 ЗУ «Про вищу освіту».

Відсутність окремих критеріїв психологічної придатності кандидатів на навчання за ОП, що дозволило б конкретизувати вимоги до вступників.

Не урегульованість на рівні університетського Положення питань щодо визнання РН, одержаних в інших ЗВО та в інформальній освіті (відповідні процедури за переконанням Університету знаходяться в стані розробки).

Недостатня чіткість визначення умов отримання курсантами кількості балів за модулі дисциплін у робочих навчальних програмах.

Частина аудиторій, де навчаються здобувачі вищої освіти за ОП, а також приміщення для НПП потребують ремонту і оснащення більш сучасною технікою та комп'ютерами.

Перспективним для університету є створення спеціалізованого класу морально-психологічного забезпечення Повітряних Сил ЗСУ.

Не достатність доказів що стосується широкого залучення здобувачів вищої освіти до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості.

Недостатній обсяг інформації про освітні компоненти ОП 254 Забезпечення військ (сил) на офіційному сайті Університету, що ускладнює можливість абітурієнтам зробити поінформований вибір програми навчання. У відкритому доступі відсутня “Таблиця пропозицій”.

4. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОПта діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Факти, докази та їх аналіз:

Стратегія Харківського національного університету Повітряних Сил базується на Статуті ХНУПС (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/HNUPS/statut-hnups.pdf>) проекту “Розвиток системи військової освіти та підготовки військових фахівців”, який затверджений Міністром оборони України 19 грудня 2018 року на основі аналізу вітчизняного досвіду та досвіду підготовки військових фахівців в країнах-партнерах з НАТО. Місія Університету, як вищого військового навчального закладу, полягає у створенні всіх умов для якісного навчання та підготовки офіцерського, сержантського (старшинського) складу з метою набуття здобувачами нових освітніх та професійних компетентностей, операційної сумісності на основі стандартів прийнятих у збройних силах держав-членів НАТО, а також нормативно-правових актів у освітній галузі держави, формування нового покоління офіцерів-лідерів з високими моральними та бойовими якостями, психологічно стійких, вихованих на історичних традиціях українського народу, патріотів та свідомих захисників України.

Місія Університету, як закладу вищої освіти України сприяти подальшому розвитку технічної вищої освіти та високотехнологічних галузей промисловості України шляхом надання високоякісних освітніх послуг громадянам України та іноземцям для підвищення рівня їхньої професійної компетентності, інтелектуальної активності, соціальної відповідальності, що ґрунтуються на кращих вітчизняних традиціях та інтегровані у світову освіту й науку

(<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-19.pdf>).

Цілями ОП є надання освіти в галузі 25 Воєнної науки, національна безпека державного кордону за спеціальністю 254 Забезпечення військ (сил), спеціалізацією «Виховна та соціально-психологічна робота у підрозділах, на кораблях (за видами Збройних Сил)» з подальшим навчанням за освітньо-професійною програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти та полягає у формуванні всебічно розвиненої особистості, вихованні громадянина України, офіцера-патріота, спроможного організувати та проводити заходи морально-психологічне забезпечення у підрозділах Повітряних Сил Збройних Сил України в повсякденних умовах та умовах бойової діяльності.

Серед основних принципів розвитку та вдосконалення основних напрямів освітньої діяльності під час реалізації Стратегії є: спрямованість на реалізація стратегічного курсу держави на європейську та євроатлантичну інтеграцію; збереження вітчизняних традицій і досвіду підготовки та впровадження досвіду освітньої діяльності ВВЗО країн партнерів з НАТО їх міжнародних стандартів; професіоналізація системи та змісту навчання військових фахівців для забезпечення відповідності кваліфікаційним вимогам замовників на підготовку фахівців за умови виконання вимогам державної системи вищої освіти; пріоритет практичної складової навчання, комплексність форм та методів проведення навчальних занять; оптимальний баланс між фаховою спрямованістю та

фундаментальністю підготовки; військово-прикладна спрямованість гуманітарної складової вищої освіти на виховання офіцера-лідера, патріота, психологічно загартованого захисника країни; оперативність вдосконалення освітніх програм, змісту та методик навчання на основі аналізу досвіду застосування військ (сил) в Операції об'єднаних сил та антитерористичної операції (ООС (АТО)), вимог замовників на підготовку фахівців та аналізу відгуків на випускників; активізація органів курсантського та студентського самоврядування щодо вдосконалення змісту навчання та забезпечення реалізації власної освітньої траєкторії; інноваційність та комплексність у вирішенні завдань впровадження дистанційного навчання та інформаційного забезпечення освітнього процесу (у тому числі з використанням бездротових технологій); інтеграція фахової та загальновійськової практичної згідно набутого бойового досвіду; компетентність та професіоналізм всіх учасників освітнього процесу, рейтингова оцінка їх результатів навчання або діяльності; дотримання принципів академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу; активність науково-педагогічних працівників щодо підвищення власного професійного рівня, пошуку нових методів, форм та способів активізації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти та викладання навчального матеріалу; інтеграція освітньої та наукової діяльності учасників освітнього процесу; опанування та ефективне застосування курсантами військово-прикладного програмного забезпечення; широке використання активних методів навчання та сучасних інформаційних технологій; створення комфортних умов для повноцінного навчання та виховання курсантів; реалізація змагальності всіх учасників освітнього процесу у досягненні своєї мети та механізмів мотивації на основі аналізу досягнутих результатів, що безпосередньо відповідає цілям ОП Морально-психологічне забезпечення підрозділів Повітряних Сил спеціальності 254 “Забезпечення військ (сил)”.

Отже, цілі зазначеної ОП повністю узгоджуються з місією та стратегією ЗВО, мають яскраво виражену суспільну значущість.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін (стейкхолдерів).

Факти, докази та їх аналіз:

Цілі ОП Морально-психологічне забезпечення підрозділів Повітряних Сил та програмні результати навчання розроблялися робочою групою (склад робочої групи визначений наказом Командувача Повітряних Сил Збройних Сил України від 08.05.18 № 126ад “Про створення робочих груп з розробки професійних стандартів вищої військової освіти та освітньо-професійних програм підготовки військових фахівців”) та погоджена за участю наступних стейкхолдерів: Начальника Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України, Першого заступника начальника Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України, офіцерів Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України, офіцерів-практиків заступників командирів підрозділів з морально-психологічного забезпечення, що підтверджує широке залучення роботодавців до формування цілей та програмних результатів навчання. При формуванні цілей та програмних результатів навчання до їх обговорення залучались представники академічної спільноти зокрема під час їх участі в роботі наукової конференції “Сучасна війна: гуманітарний аспект” і круглому столі “Актуальні питання вдосконалення підготовки фахівців для Збройних Сил України в ХНУПС” (2017 р.). Щосеместрові опитування курсантів є також підставою до коригування програмних результатів навчання. Під час зустрічі з науково-педагогічним складом та курсантами було встановлено, що цілі освітньої програми відповідають їх

потребам та очікуванням.

Таким чином, цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб стейкхолдерів.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Факти, докази та їх аналіз:

У зв'язку з військовою агресією Росії проти України змінилися умови діяльності військовослужбовців Повітряних Сил Збройних Сил України, особливо щодо їх екстремальності. З початку збройної агресії Росії проти України система морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України трансформувалася під сучасні виклики, зокрема були введені посади заступників командирів підрозділів з морально-психологічного забезпечення у підрозділах Повітряних Сил. В університеті налагоджено отримання та аналіз відгуків на випускників (в т.ч. за наявною ОП), та врахування їх результатів для корегування програмних результатів навчання. Заявлені цілі ОП повністю відповідають сучасним викликам та тенденції розвитку спеціальності. Цілі освітньої програми відповідають цілям аналогічних освітніх програм закладів вищої освіти сектору безпеки та оборони (Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Факти, докази та їх аналіз:

Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 254 Забезпечення військ (сил) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти був затверджений 12.12.2018 р., проте зазначена ОП (затверджена Вченою радою Харківського національного університету Повітряних Сил, протокол №10 від 23.06. 2016 року) та її програмні результати навчання відповідають сьомому рівню Національної рамки кваліфікації, яка передбачає формування здатності особи вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певних галузях професійної діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальний аналіз щодо Критерію 1

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1:

Широке залучення роботодавців, активна участь представників замовника (Головне управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України) у формуванні та погодженні ОП. Відповідність сучасним умовам діяльності Повітряних Сил Збройних Сил України, а також вітчизняним ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1:

У зв'язку з формуванням ОП до прийняття стандарту є необхідність в її коригуванні.

Рівень відповідності Критерію 1:

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1:

ОП має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії ЗВО. Цілі та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних ОП. Освітня програма передбачає можливість досягти результатів навчання, відповідно до кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікації. Разом з цим, зазначені слабкі сторони хоча і не є суттєвими, не дозволяють визначити цю ОП як зразкову.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Факти, докази та їх аналіз:

Обсяг ОП складає 210 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам ст.5 п.4 закону України “Про вищу освіту” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/paran65>) для відповідного рівня вищої освіти. Такий обсяг визначений відповідно до наказу Міністерства оборони України від 25.04.2016 року № 216 “Про вдосконалення підготовки офіцерських кадрів тактичного рівня та сержантського (старшинського) складу у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів” (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0216322-16>) На формування компетентностей за відповідною спеціальністю та спеціалізацією (цикл професійної підготовки) спрямовані 142,1 кредити, цикл загальної підготовки складає 67,9 кредитів.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов’язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Факти, докази та їх аналіз:

Зміст ОП має чітку структуру, викладений логічно та послідовно. Освітні компоненти, що включені до ОП, становлять логічну взаємодоповнюючу систему, що загалом надає можливість досягати заявлених цілей та програмних результатів навчання. Зокрема, цикл загальної підготовки має перелік освітніх компонентів гуманітарної та соціально-економічної підготовки обсягом 20,5 кредитів ЄКТС, перелік навчальних дисциплін природничо-наукової підготовки обсягом 15 кредитів і перелік дисциплін базової підготовки обсягом 32,4 кредити. Освітні компоненти цього циклу спрямовані на опанування загальними та загально-фаховими компетентностями, логічно та взаємопов’язано викладаються, переважно, на першому та другому році навчання здобувачів вищої освіти. На засвоєних основі компетентностей циклу загальної підготовки формуються освітні компоненти Циклу професійної підготовки, який структуровано за такими елементами: 1. Перелік навчальних дисциплін загально-професійної підготовки, обсягом 31 кредит ЄКТС, 2. Перелік навчальних дисциплін військово-професійної підготовки, з обсягом 62,5 кредити та 3. Перелік навчальних дисциплін військово спеціальної підготовки обсягом 48,6 кредитів. Цикл професійної підготовки спрямовано на переважне опанування військово-професійними (за спеціальністю) та військово-спеціальними (за спеціалізацією) компетентностями, логічно та взаємопов’язано викладаються, переважно, на третьому та четвертому році навчання здобувачів вищої освіти. Освітні компоненти, що включені до освітньої програми призводять до досягнення програмних результатів і кожний програмний результат навчання реалістично охоплений змістом програми.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Факти, докази та їх аналіз:

Зміст ОП визначається описом предметної області, що регламентується Стандартом вищої освіти України із галузі знань в галузі 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» за спеціальністю 254 «Забезпечення військ (сил)» першого (бакалаврського) рівня та професійним стандартом за спеціалізацією. ОП має на меті підготовку фахівців морально психологічного забезпечення підготовки та застосування підрозділів Повітряних Сил Збройних Сил України, що відповідає об'єкту вивчення спеціальності. ОП розділяється на окремі освітні компоненти, які складаються з навчальних дисциплін, практик та комплексних екзаменів. Теоретичний зміст предметної області забезпечується навчальними дисциплінами. Робочі програми кожної дисципліни містять теми, де визначається понятійний апарат, концепції та принципи їх використання. Основне теоретичне та практичне навантаження припадає на заняття з вивчення основ психології, педагогіки, лідерства та інших гуманітарних аспектів військової діяльності (загалом 118 кредитів ЄКТС). Проте з боку ЗВО не надано обґрунтованого пояснення необхідності навчальної дисципліни Вища математика обсягом 7,5 кредитів ЄКТС, що на думку експертної групи є перебільшенням та не відповідає предметній області діяльності заступника командира з морально-психологічного забезпечення підрозділу Повітряних Сил Збройних Сил України.

Здобувач вищої освіти має оволодіти загальнонауковими та специфічними методами, методиками, технологіями та навичками під час практичних та тактико-спеціальних занять, на які відводиться до 70 % аудиторного часу, при виконанні індивідуальних завдань в межах навчальних дисциплін, під час польових занять та занять на базі військових частин, а також протягом практики.

Освітні компоненти відповідають Переліку окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування за освітньо-професійною програмою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти строк навчання - 3,5 року, 6300 годин (210 кредитів) Організаційно-методичних рекомендацій з розробки основних нормативних документів, що регламентують навчання курсантів (студентів) у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, наказу Міністерства оборони України від 25.04.2016 року № 216 “Про вдосконалення підготовки офіцерських кадрів тактичного рівня та сержантського (старшинського) складу у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів” (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0216322-16>)

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Факти, докази та їх аналіз:

На час затвердження Вченою радою ХНУПСa освітньої програми Морально-психологічне забезпечення підрозділів Повітряних Сил за спеціальністю 254 Забезпечення військ (сил) (23.06.2016 року, протокол № 10) політикою ЗВО передбачалося, що формування індивідуальної освітньої траєкторії в ХНУПС ім. І. Кожедуба здійснюється за діяльнісним та процесуальним напрямом. Діяльнісний напрям реалізується через застосування сучасних педагогічних технологій та впровадженню інформаційних технологій в процес навчання. Використання в освітньому процесі різних видів діяльності: проектних методів, проблемних завдань, що сприяють максимальній активності, а також надають свободу творчості курсантів. Виходячи з власних інтересів курсанти самостійно обирають тематику курсових робіт, навчальних проектів; бази стажування та проходження практики; проходження сертифікаційних курсів для формування додаткових професійних компетентностей. Процесуальний напрям охоплює організаційний аспект. Це вбачалося за можливим відповідно до ст.13 п.4 пп.6 Закону України Про вищу освіту (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>), що передбачає право Державних органів, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади, своїми актами встановлювати особливі вимоги до реалізації прав осіб, які навчаються у вищих військових навчальних закладах у т.ч. щодо права на вибір навчальних дисциплін. Відповідно до наказу Міністерства оборони України від 20.07.2015 року № 346 “Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1126-15>) необхідність та механізми реалізації вибору курсантами навчальних дисциплін не передбачено. Навчальні дисципліни переліків військово-професійної підготовки та професійно спеціальної підготовки циклу професійної підготовки складають вибірково частину навчального плану, яка обумовлює вибір курсантом навчальних дисциплін військово-професійного спрямування при вступі на навчання для подальшої реалізації своєї кар’єрної траєкторії. Вибіркові навчальні дисципліни військово-професійного спрямування для підготовки військових фахівців для проходження військової служби за контрактом на посадах осіб офіцерського складу тактичного рівня повинні забезпечити формування військово професійних компетентностей за спеціальністю відповідно до професійного стандарту вищої військової освіти (отримання знань, умінь, навичок, необхідних для подальшої служби у військах, вирішення військово-професійних завдань тощо), визначення професійної кваліфікації – офіцера військового управління тактичного рівня для подальшого призначення на первинні посади у військах.

Слід зазначити, що для освітньої програми, яка була скоригована відповідно до затвердженого (12.12.2018 р.) стандарту вищої освіти за спеціальністю 254 Забезпечення військ (сил) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/254-zabezpechennya-viysk-sil-bakalavr.pdf>) передбачено вибірково загальним обсягом 67,5 кредитів ЄКТС та скориговано Положенням про організацію освітнього процесу у ХНУПС (затверджено рішенням Вченої Ради від 29.08.2019 р., протокол № 14) (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-17.pdf>), а також розроблено Положення про порядок та умови вибору вибірових дисциплін здобувачами вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-23.pdf>)

Для курсантів 2019 року вступу передбачено, що індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти визначається дисциплінами з числа вибірових компонентів освітньої програми. Вибіркові навчальні дисципліни входять до циклу професійної

підготовки навчального плану.

Навчальні дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти забезпечують виконання вимог вибіркової частини освітньої програми, встановлюються залежно від специфіки фахової підготовки, вводяться для реалізації освітніх і кваліфікаційних потреб здобувача вищої освіти, сприяють здійсненню поглибленій підготовці за спеціалізацією, визначають характер майбутньої діяльності. Вибіркові навчальні дисципліни, як правило, поєднуються в блоки. Інформація про навчальні дисципліни вибіркової частини освітніх програм розміщені на сайті університету, що забезпечує інформування здобувачів про перелік навчальних дисциплін для вибору. З змістовною складовою вибіркової навчальних дисциплін здобувач може ознайомитися в відповідних силабусах, що розміщені в системі дистанційного навчання Moodle. За необхідності здобувач може звернутись за необхідною консультацією до куратора навчальної групи, начальника випускової кафедри або до заступника начальника факультету з навчальної та наукової роботи - навчальної частини.

Вибіркові навчальні дисципліни здобувач вищої освіти вибирає із навчального плану з урахуванням майбутнього фахового призначення за певними посадами (військово-обліковими спеціальностями, родами військ або зразками озброєння та військової техніки), що визначені замовником на підготовку фахівців.

Навчальні групи для вивчення вибіркової навчальних дисциплін формуються за кількісними показниками, що визначаються замовниками на підготовку виходячи з потреби комплектування первинних посад у військах на рік випуску. В разі наявності конкурсної ситуації пріоритетність надається здобувачу, що має вищий рейтинг. Для опанування подібних навчальних дисциплін самостійного вибору здобувачі вищої освіти різних факультетів можуть бути об'єднані в один потік.

Вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін на наступний навчальний рік проводиться у другому семестрі попереднього навчального року. Процедура вибору навчальних дисциплін організують навчальні частини факультетів та відповідні випускові кафедри.

Механізм реалізації права здобувачів вищої освіти на вибір компонентів освітньої програми здійснюється за допомогою формування індивідуальних навчальних планів.

Враховуючи гібридний характер військових конфліктів сучасності, швидку зміну способів застосування військ (сил), постійне вдосконалення військових стандартів підготовки військ (у т. ч. за стандартами НАТО) та системи підготовки офіцерських кадрів, поточний аналіз набутого бойового досвіду роду військ (сил) перелік навчальних дисциплін вибіркової частини освітньої програми та їх змістове наповнення можуть змінюватися за рішенням Вченої ради університету, що забезпечує можливість оперативної корекції здобувачем своєї освітньої траєкторії в контексті майбутньої професійної діяльності.

Отже, ОП що акредитується має слабкі місця щодо забезпечення можливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, особливо щодо можливостей курсанта у вільному виборі навчальних дисциплін. Проте це багато в чому обумовлено особливостями організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, які закріплені у наказах Міністерства оборони України. Виходячи зі специфіки військового закладу вищої освіти, а також необхідності на сучасному етапі готувати офіцерів з морально-психологічного забезпечення для потреб підрозділів Повітряних Сил в умовах російської агресії, зазначені слабкі місця не можуть вважатися суттєвими.

ЗВО продемонстрував прагнення змінювати ОП у відповідності до вимог стандарту вищої освіти та філософії забезпечення якості вищої освіти на сучасному етапі.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Факти, докази та їх аналіз:

Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти та дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Зокрема, навчальним планом передбачений окремий освітній компонент «Практична підготовка», на яку виділено 7,5 кредитів ЄКТС, проводиться 90 навчальних годин наприкінці другого курсу навчання і передбачає стажування у підрозділах Повітряних Сил на посадах командира взводу та 135 навчальних годин наприкінці третього року навчання та передбачає стажування на посадах заступника командира роти (батареї) з морально-психологічного забезпечення. Крім цього, під час викладання навчальних дисциплін, практичні заняття складають 2008 годин. Отже, практична частина навчання за ОП формується виходячи з вимог майбутньої професійної діяльності випускників і за рішенням Замовника проводиться у бойових та навчальних підрозділах Повітряних Сил.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям.

Факти, докази та їх аналіз:

Для формування softskills у курсантів, освітня програма передбачає засвоєння таких складових засвоєння професійних компетентностей, серед яких можна зазначити: організаційну – здатність і готовність розробляти системи заходів для забезпечення належного соціального середовища у підрозділах Повітряних Сил; комунікативну – володіння способами комунікації з особовим складом; суспільно-політичну – здатність розуміти суспільні процеси, сприйняття власної ролі і ролі інших людей у цьому процесі, здатність і готовність вдосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень; інформаційно-комунікативна – володіти навичками роботи у колективі та з колективом. Для опанування цими навичками передбачено дисципліни циклу загальної та професійної підготовки.

7. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Факти, докази та їх аналіз:

Зазначена ОП розроблялася до моменту впровадження стандарту вищої освіти України за спеціальністю 254 Забезпечення військ (сил) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/254-zabezpechennya-viysk-sil-bakalavr.pdf>)

Програмні результати навчання ОП відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій: – рівень освіти – перший (бакалаврський); – рівень Національної рамки кваліфікацій – сьомий; – компетентності особи – здатність особи розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Факти, докази та їх аналіз:

Обсяг ОП складає 210 кредитів ЄКТС. Співвідношення аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи в циклі загальної підготовки (67,9 кредити) містить аудиторних 45,3 кредитів (67%); самостійна та індивідуальна робота - 22,6 кредитів (33%). У циклі професійної підготовки (142,1 кредитів ЄКТС) передбачено аудиторних годин, що становить 94,7 кредити (77%), а також самостійна та індивідуальна робота обсягом 47,4 кредити (33%). Практика у даній ОП превалює над теорією у системі підготовки здобувачів вищої освіти. Загальна кількість практичних годин надає можливість курсантам оволодіти комплексом практичних умінь та навичок для виконання професійних обов'язків, пов'язаних з системою морально-психологічного забезпечення діяльності підрозділів Повітряних Сил та для виконання посадових обов'язків заступника командира підрозділу з морально-психологічного забезпечення. Під час інтерв'ю курсанти засвідчують достатню кількість самостійної роботи для опанування дисципліни.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Факти, докази та їх аналіз:

ОП та навчальний план не передбачають навчання за дуальною формою.

Загальний аналіз щодо Критерію 2

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2:

Однією з сильних сторін ОП є структурованість, логічність, послідовність, а також передбачення достатньої кількості годин на самостійну роботу (2100 год.). Формування практичних навичок навчання, які можна засвоїти та продемонструвати під час стажування у своїй професійній діяльності в підрозділах Повітряних Сил також є сильною стороною даної ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2:

ОП що акредитується має слабкі місця щодо забезпечення можливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, особливо щодо можливостей курсанта у вільному виборі навчальних дисциплін. Проте це багато в чому обумовлено особливостями організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, які закріплені у наказах Міністерства оборони України. ЗВО продемонстрував прагнення змінювати ОП у відповідності до вимог стандарту вищої освіти та філософії забезпечення якості вищої освіти на сучасному етапі.

У якості рекомендації можна зазначити необхідність введення кількості кредитів вибіркових освітніх компонентів відповідно до вимог п.15 ч.1 ст.62 ЗУ «Про вищу освіту».

Рівень відповідності Критерію 2:

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2:

Виходячи зі специфіки військового закладу вищої освіти, а також необхідності на сучасному етапі готувати офіцерів з морально-психологічного забезпечення для потреб підрозділів Повітряних Сил в умовах російської агресії, зазначені слабкі місця не можуть вважатися суттєвими.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Факти, докази та їх аналіз:

Правила прийому на навчання за ОП є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та коректно оприлюднені на веб-сайті ЗВО (<http://www.hups.mil.gov.ua/pravila-prijomu>)

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Правила прийому до ХНУПС розглянуто на засіданні Вченої ради 27.11.2018, затверджено Начальником Університету 10.12.2018, погоджено Департаментом військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики МО України 11.12.2018.

Вступ на ОП можливий для осіб з повною загальною середньою освітою, які успішно склали вступні випробування: з числа цивільної молоді 17-30 років, військовослужбовців строкової служби, військовослужбовців військової служби за контрактом, та військовозобов'язаних віком до 30 років, які не мають військових звань офіцерського складу.

Спеціальності 254 Забезпечення військ (сил) надається особлива підтримка, шляхом введення галузевого коефіцієнту (1,02) для конкурсного бала вступника.

Відповідність умов вступу рівневі початкових (вхідних) компетентностей, потрібних для того, аби розпочати навчання на ОП забезпечено:

1) допуском до вступних випробувань (психологічне обстеження, оцінка рівня фізичної підготовленості, медичний огляд);

2) конкурсним відбором за сертифікатами ЗНО з встановленням коефіцієнтів (українська мова та література (0,2), профільний - математика (0,45));

3) відповідністю вступних іспитів предметам ЗНО.

Зазначені процедури оприлюднені на веб-сайті ЗВО (програми вступних іспитів, порядок проходження медичного, психологічного і фізичного відбору, вимоги до сертифікатів). Рівень і характер вимог до вступника зумовлений як специфікою навчально-службової діяльності курсанта у ВВНЗ, так і "вхідними" компетентностями, які важливі для початку навчання за ОП.

У навчальній групі випускників даної ОП навчається 15 осіб, з яких 7 брали участь у конкурсному відборі за результатами вступних іспитів (1 випускник військового ліцею, 6 військовослужбовців за контрактом), 8 - по сертифікатам ЗНО. Серед курсантів цієї групи 2 - дівчата. Це підтверджує можливість доступу до ОП усіх категорій вступників, зазначених правилами прийому.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про

визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Положенням про організацію освітнього процесу у ХНУПС (затверджено рішенням Вченої Ради від 29.08.2019 р., протокол № 14) встановлена можливість переведення курсантів з інших ВВНЗ, визнання РН співпадає з ліквідацією академічної різниці, процедура якої унормована.

Визнання результатів навчання, одержаних в інших ЗВО передбачено також на етапі вступу для студентів ЗВО, що виявили бажання навчатись за ОП та вступити на службу (існує порядок визначення академічної різниці, яка встановлюється на підставі поданих документів про виконання попередньої ОП). Таких випадків під час реалізації ОП не було.

В Університеті є практика перезарахування РН, одержаних в інших ЗВО (наприклад, випусковою кафедрою викладається дисципліна “Правознавство”, яка була перезарахована у 2018 році курсантам Семеняко В., Прокопчук А., які раніше навчались у інших ЗВО).

Визнання РН, які здобувач може одержати в інших ЗВО впродовж навчання за ОП не передбачено з огляду на специфіку вищої військової освіти.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Механізм визнання результатів інформальної освіти для здобувачів вищої освіти у ХНУПС не розроблений, таких практик на ОП не було.

Університет посилається на неможливість інформальної освіти курсанта протягом навчання у ВВНЗ (жорсткий розпорядок дня, визначеність місця і часу навчання і самостійної підготовки).

Загальний аналіз щодо Критерію 3

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3:

1. Відповідність умов доступу до ОП потребам замовника (наявність медичного та психологічного відбору відповідає особливостям підготовки військового офіцера та дозволяє відбирати курсантів, які за станом здоров'я, фізичними якостями, психологічними особливостями здатні засвоювати компетентності за ОП).

2. Добре унормовані процедури визнання РН, одержаних в інших ВВНЗ при переведенні курсантів.

3. Можливість навчатись за ОП як випускникам шкіл так і військовослужбовцям строкової і контрактної служби, що утворює неоднорідні за віком і життєвим досвідом навчальні групи курсантів, в яких відбувається розвиток особистості військового фахівця.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3:

1. Відсутність окремих критеріїв психологічної придатності кандидатів на навчання за ОП, що дозволило б конкретизувати вимоги до вступників.

2. Не урегульованість на рівні університетського Положення питань щодо визнання РН, одержаних в інших ЗВО та в інформальній освіті (відповідні процедури за переконанням Університету знаходяться в стані розробки).

Рівень відповідності Критерію 3:

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3:

Університетом організовано доступ до освітньої програми, створено і оприлюднено правила прийому абітурієнтів, які не містять дискримінаційних положень.

В Університеті існують практики, але не визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Факти, докази та їх аналіз:

Форми навчання, форми організації освітнього процесу, основні методи навчання і оцінки результатів навчання в Університеті встановлено Положенням про організацію освітнього процесу у ХНУПС (затверджено рішенням Вченої Ради від 29.08.2019 р., протокол № 14), що відповідає чинному Наказу МО України від 20.07.2015 № 346 “Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України”.

Форма навчання за ОП - виключно денна, що відповідає відповідному Стандарту вищої освіти.

Форми і методи навчання і викладання відповідають меті ОП в таких аспектах:

- переважання практичних занять у навчальному плані (до 70% в профільних дисциплінах);

- широке використання польових, ігрових та імітаційних форм проведення занять (зокрема проведення занять в польових умовах, на тренажерах з тактичної медицини, бойової техніки і літаків тощо);

- широке використання активних (в т.ч. інтерактивних) методів навчання;

- залучення представників Замовника та академічної спільноти до здійснення освітнього процесу (зокрема щомісяця проводяться бінарні заняття з офіцерами-практиками, проводяться показові заняття і майстер-класи викладачами інших ЗВО);

- реальна практична підготовка здобувачів у військах (військові практики і стажування курсантів на посадах, на які передбачається розподіл після випуску).

Можна стверджувати, що підбір форм і методів навчання і викладання на ОП відповідає традиціям вищої військової освіти, потребам Замовника, урахує сучасні тенденції розвитку педагогічних технологій.

Форми і методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентричного підходу в таких аспектах:

- широко використовуються інтерактивні форми проведення практичних і семінарських занять, серед яких: бінарні, проблемні лекції, лекції-візуалізації, тренінги, дискусії, аналіз проведених дій, круглі столи тощо (підтверджується записами у журналах перевірки занять, протоколами засідання кафедри, де є питання апробації нових форм проведення занять);

- здобувачі вищої освіти є досить активними суб'єктами освітнього процесу (численні підтвердження, наприклад: “Тиждень психології”, “Тиждень педагогіки”, “Тиждень права” де курсанти організують майстер-класи, воркшопи, вікторини, коворкінг, педагогічні батли, мотиваційні проекти і тренінги тощо. Як позитивні практики відзначимо педагогічний експеримент “Дуже перевернутий клас”, де заняття для НПП проводять курсанти, а також випадки проведення навчальних курсантів занять разом з НПП за власними розробками);

- здобувачі задіяні і частково організують факультативну складову освіти (на випусковій кафедрі: Школа лідерства, Дебатний клуб, Командно-інтелектуальна гра “Mad head”, Психологічна майстерня, різноманітні гуртки, які проводяться на базі інших кафедр);

- здобувачі вищої освіти впливають на зміст і організацію освітнього процесу: через своїх представників у Вченій раді, Раді факультету, Раді сержантів тощо; внаслідок щосеместрових опитувань з різних аспектів життєдіяльності Університету, в тому числі навчання, по яким приймаються управлінські рішення на рівні Начальника Університету.

Експертній групі надано результати і первинні матеріали опитувань здобувачів за ОП, з'ясовано загальну задоволеність курсантів можливостями для наукової роботи, освіти, переконаність в тому, що вони впливають на стан справ в Університеті.

Форми і методи навчання і викладання відповідають принципам академічної свободи в таких аспектах:

- перелік методів навчання зазначений в документах Університету як "основні", не є вичерпним, НПП мають змогу обирати їх на власний розсуд, виходячи з теми і змісту заняття;

- НПП мають можливість вносити зміни в робочі програми (у т.ч. спираючись на сучасний бойовий досвід), обирати і впроваджувати нові методи навчання для ефективного засвоєння знань, ними свідомо віддається пріоритет інноваційним методам викладання, це підтверджується обранням тематики науково-методичної роботи, зокрема ведуться розробки з застосування аудіо-відео навчально-методичних матеріалів (К.О. Яндола), навчально-методичний посібник "Педагогічні технології та методи навчання у схемах і таблицях" (В.А. Кротюк, Н.Б. Щокіна, К.О. Яндола), технології "Професійне портфоліо" (К.О. Яндола, В.В. Артюхова) тощо;

- керівництво Університету створює платформу для прояву творчої ініціативи науково-педагогічних працівників, реалізуючи заходи та конкурси: «Застосування активних методів навчання», «Кращий підручник, посібник», «Впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій в навчальний процес», «Педагогічний експеримент». Додатково заохочується винахідницька діяльність, участь у грантах тощо. НПП під час зустрічі підтвердили факти преміювання та інших видів заохочень за підсумками участі у зазначених заходах;

- в освітньому процесі додержуються принципи свободи слова і творчості від політичного впливу (підтверджується результатами опитувань і під час зустрічі зі здобувачами, а також підтверджено на зустрічі з НПП, вони зазначили, що тематика дисертацій, монографій, рефератів, курсових робіт, навчальних питань у заняттях тощо обирається вільно);

- в Університеті відбувається реальне поширення знань та інформації (наприклад, на випусковій кафедрі ведеться реєстр щодо наукових розробок щодо МПЗ в АТО (ООС), яким курсанти можуть користуватись (з урахуванням допуску)).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабусу або в інший подібний спосіб).

Факти, докази та їх аналіз:

Інформація учасникам освітнього процесу щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів надається:

- усно: на початку семестру начальником кафедри (щодо переліку дисциплін, структурно-логічних зв'язків між ними); на першому занятті НПП (щодо тривалості освітніх компонентів, кількості занять, форм контролю, очікуваних результатів навчання, завдань для самостійної підготовки та індивідуальних робіт тощо); на початку кожного заняття НПП проводиться конкретизація цілей, змісту, очікуваних результатів, порядок та

критерії оцінювання, а також деталізується при виконанні окремих завдань (вправ, задач);

- письмово: в ОПП, навчальному плані, у програмах дисциплін і практик, навчально-методичних комплексах, силабусах (доступні на випусковій кафедрі);
- засобами навчального веб-порталу (методичне забезпечення освітніх компонентів).

Підтверджено, що інформація про основні характеристики кожного освітнього компоненту (назва, тип, цикл навчання, мова та рік навчання, кредити ЄКТС, форми та результати навчання, зв'язок з суміжними дисциплінами, зміст, запланована навчальна діяльність, методи викладання, методи контролю та оцінювання навчальних досягнень, вид семестрового контролю та рекомендована література), розкриті у ОП, вони є достовірними та розміщені у відкритому для здобувачів і НПП доступі (в залежності від обмежень - на внутрішньому порталі чи на зовнішньому).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Поєднання навчання і досліджень за ОП відбувається у трьох векторах:

1. Здобувачі вищої освіти є активними суб'єктами наукової роботи:

- в межах військово-наукового товариства курсантів (в поточному році 6 курсантів, в минулому - 9, виключно за власним бажанням). За минулий рік у ВНТК 6 доповідей курсантів на конференціях, 5 конкурсних робіт, 5 учасників олімпіад. На кафедрі зберігаються копії більше 10 дипломів з відзначення курсантів і їх керівників за перемогу у різноманітних наукових заходах у 2018-2019 році;

- є співавторами наукових розробок, результати яких впроваджуються у військах (наприклад, у 2019 році НДР "Формування індивідуально-особистісного рівня інформаційної безпеки у фахівців Повітряних Сил у період підготовки у ВВНЗ: воєнно-політичні, глобалізаційні та цивілізаційні виміри", серед 15 виконавців - 3 курсанти).

2. Наукові розробки НПП впроваджуються в освітній процес (підтверджена відповідність НДР, наукових статей і доповідей НПП у 2018-2019 роках змісту навчальних дисциплін, що вони викладають. Крім того, в протоколах засідань кафедр є питання щодо змін програм навчальних дисциплін за результатами наукових досліджень).

3. В Університеті діє науково-дослідна лабораторія МПЗ наукового центру Повітряних Сил, наукові і практичні розробки в якій виконуються, в тому числі, в інтересах випускової кафедри (наприклад, фахівцями лабораторії видано низку посібників з навчальних дисциплін кафедри, впроваджено курс виживання для курсантів тощо).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Факти, докази та їх аналіз:

Особливістю ОП, на думку комісії, є те, що вона є міждисциплінарною з точки зору наукових галузей і спеціальностей, передбачає використання наукових досягнень і сучасних практик у сферах психології, педагогіки, соціології, військових наук тощо. Тому констатувати оновлення змісту освіти у всіх згаданих галузях - майже неможливо.

Під час виїзду комісії підтверджено, що програми навчальних дисциплін, практик, стажувань, регулярно удосконалюються з урахуванням досвіду ООС (АТО) і нових наукових досягнень (підтверджується датами видання матеріалів, протоколами кафедри щодо розгляду їх змісту).

Випускова кафедра психології та педагогіки виступає площадкою для оприлюднення наукових результатів вчених з інших ЗВО та фахівців за профілем. Так, організовано постійно діючий семінар «Інформаційна агресія Росії проти України» і наукову конференцію «Сучасна війна: гуманітарний аспект», де відбувається обмін досвідом з питань МПЗ військ, а результати цих заходів впроваджуються в освітній процес.

Підтверджено, що у поточному році оновлено програми навчальних дисциплін «МПЗ підготовки та застосування ЗСУ України», «Психологія діяльності в особливих умовах», «Інформаційно-психологічна безпека військовослужбовця» (нові видання у списках літератури, а також кореляція навчальних питань з реєстром новітніх наукових розробок у галузі МПЗ, який ведеться на кафедрі).

Гарант ОП Кротюк В.А. у 2017-2018 в рамках програми підвищення кваліфікації в області оборони (DEEP) брав участь в інструкторській програмі розвитку курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників (MIP – Master Instructor Program). Результати отриманого досвіду доповідались на кафедрі та відбулось корегування методичних матеріалів таких освітніх компонентів як: «Загальна психологія», «Педагогіка», «Соціальна психологія».

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Факти, докази та їх аналіз:

Інтернаціоналізація діяльності ХНУПС здійснюється, в першу чергу, під час участі в Програмі НАТО з питань удосконалення військової освіти країн-партнерів DEEP (Defence Education Enhancement Program) та регулюється Стратегією інтернаціоналізації ХНУПС (наказ ХНУПС від 30.08.2019 № 1612).

В межах Програми DEEP у 2015-19 роках як на базі університету, так і ВВНЗ країн-партнерів експертами НАТО проведено низку семінарів з питань сучасних підходів до розробки та вдосконалення навчально-методичного забезпечення, активних методів навчання, дистанційної освіти, впровадження програм лідерства, підвищення кваліфікації викладачів та організації наукової діяльності (підтверджується відповідними сертифікатами НПП). Наприклад, у 2019 році, НПП кафедри взяли участь у семінарі «Права і свободи військовослужбовців та інші ключові напрями демократичного контролю над ЗСУ», який відбувся під егідою ОБСЄ в м. Харків.

Курсанти Університету мають можливість проходити навчання в Коледжі Королівських ВПС Великобританії у м. Кранвел (Серед випускників ОП – Бойко О.І.).

Відповідно до Програми НАТО «Удосконалення військової освіти» в освітній процес впроваджуються стандарти НАТО, що також впливає на зміст освітніх компонентів. Так, у 2018-2019 н.р. кафедра психології та педагогіки почала впровадження в освітній процес окремих видів стандартів STANAG («Психологічна робота», «Психологічні операції», «Стратегічні комунікації»).

Загальний аналіз щодо Критерію 4

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4:

1. Спрямованість Університету на забезпечення студентоцентрованого підходу (“Тиждень психології”, “Тиждень педагогіки”, “Тиждень права” де курсанти організують майстер-класи, воркшопи, вікторини, коворкінг, педагогічні батли, мотиваційні проекти і тренінги, педагогічний експеримент “Дуже перевернутий клас”, де заняття для НПП проводять курсанти, а також випадки проведення навчальних курсантів занять разом з НПП за власними розробками);

2. Практика участі здобувачів в організації факультативної складової освіти (Школа лідерства, Дебатний клуб, Командно-інтелектуальна гра “Mad head”, Психологічна майстерня тощо).

3. Комплексний підхід до інформування здобувачів вищої освіти про освітній процес.

4. Систематичне оновлення змісту освітніх компонентів у відповідно до сучасних наукових досліджень, кращих практик у сфері МПЗ та узагальнень практичного досвіду НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4

Відсутні

Рівень відповідності Критерію 4:

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4:

Відповідність критерію можна визначити як зразковий. На ОП існують практики навчання і викладання, корисні для розповсюдження у інших ЗВО.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Факти, докази та їх аналіз:

Види проведення контрольних заходів, форми їх проведення та критерії оцінювання курсантів розробляються на основі внутрішніх організаційних документів (Положення про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба,

<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admissionuniversity/publicnainformatsiya/p-17.pdf>,

Положення про Систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба,

<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admissionuniversity/publicnainformatsiya/p-18.pdf>), є

зрозумілими, відповідають вимогам валідності та заздалегідь оприлюднюються для учасників освітнього процесу.

При реалізації ОП в Університеті використовуються такі види контролю: вхідний, поточний, самоконтроль, рубіжний, семестровий, та підсумковий. Перелік занять з дисциплін кафедри психології та педагогіки, на яких проводиться обов'язкове оцінювання знань курсантів в обсязі визначеного матеріалу за дисципліною та модулями, які необхідно отримати відповідно до вимог ОП, обговорюються на засіданнях кафедри, затверджуються начальником кафедри і доводяться до курсантів на початку вивчення дисципліни, модуля, семестру. Прозорість та зрозумілість досягається тим, що перед початком вивчення кожної теми викладач ознайомлює курсантів зі змістом теми, її навчальною метою, кількістю й тематикою обов'язкових робіт, а також термінами їх проведення, умовами та критеріями оцінювання. Зміст критеріїв оцінювання та форма поточного контролю з кожного заняття навчальної дисципліни визначаються кафедрою з урахуванням особливостей дисциплін і обов'язково відображаються у відповідних методичних матеріалах (модульне середовище навчання, НМЗ навчальних дисциплін за ОП, методичних розробках). Викладачі на перших заняттях доводять інформацію до курсантів щодо дисципліни, яка вивчається в поточному семестрі, видів та термінів поточного (модульного) та підсумкового контролю, а також критеріїв оцінювання.

Ефективним засобом комплексної оцінки ступеня досягнення програмних результатів навчання є проведення щосеместрових тактико-спеціальних (тактико-стройових) занять (навчань) курсантів старших курсів, які дозволяють оцінити не лише окремі практичні навички курсантів, але і ступінь відповідності типовим первинним посадам у військах, а також командно-методичні навички курсантів та питання взаємодії з фахівцями інших спеціальностей при спільному виконанні навчально-бойових завдань.

За місяць до проведення атестації курсантів ознайомлюють із переліком питань відповідно до програмного змісту вивчення навчальної дисципліни. Атестація здобувачів вищої освіти на певному освітньому рівні, здійснюється екзаменаційною комісією після успішного виконання ними вимог освітньо-професійної програми на певному рівні вищої освіти з метою встановлення відповідності теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за спеціальністю 254 Забезпечення військ (сил).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Факти, докази та їх аналіз:

Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 254 Забезпечення військ (сил) був затверджений 12.12.2018 р. Оскільки перший набір здобувачів освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 254 Забезпечення військ (сил) відбувся у 2016 році, НПП кафедри підготували матеріали для атестації курсантів відповідно до ОП у формі атестаційного екзамену, який буде проводитися екзаменаційною комісією після успішного виконання випускниками освітньо-професійної програми з метою встановлення відповідності отриманих результатів навчання, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за спеціальністю 254 Забезпечення військ (сил).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Зрозумілість здобувачу вищої освіти системи контрольних заходів в межах певної програми навчальної дисципліни для досягнення визначених результатів навчання визначається силабусом з навчальних дисциплін.

Особливості проведення контрольних заходів та атестації випускників визначаються Наказом Міністерства оборони України від 09.09.2015 № 472 “Про затвердження Положення про екзаменаційні комісії вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів”, Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

Процедури запобігання конфлікту інтересів, а також визначення порядку оскарження контрольних заходів визначено в Положенні про політику та процедуру врегулювання конфліктних ситуацій у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

Положення є доступним для учасників освітнього процесу. Інформація доступна на веб-сайті університету:

<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/p-22.pdf>.

Для проведення підсумкового контролю створюється комісія у складі 1-2 викладачів (залежно від форми контролю), що сприяє об'єктивності оцінки рівня знань здобувача вищої освіти та унеможливує конфлікт інтересів. В аудиторії, де приймається усний екзамен (залік/диференційований залік), може одночасно знаходитись не більш ніж п'ять осіб, що екзаменуються. На екзамені (заліку), крім екзаменатора (викладача), мають право бути присутніми начальник університету, його заступники, начальник навчального відділу, начальники (декан) факультету, кафедри та їх заступники, старші помічники і помічники начальника навчального відділу (згідно із затвердженим планом контролю організації навчального процесу), начальник курсу і курсовий офіцер (при складанні екзамену (заліку) їхніми підлеглими). НПП, які приймають семестровий екзамен (залік/диференційований залік), несуть особисту відповідальність за об'єктивність оцінки та дотримання норм

академічної доброчесності. Підсумкова оцінка виставляється з урахуванням поточних оцінок та оцінки за екзамен (залік/диференційований залік) і доводиться до відома здобувача вищої освіти.

Курсанти (слухачі, студенти), які отримали при проведенні підсумкового контролю незадовільні оцінки, допускаються до перескладання екзамену (заліку) рішенням заступника начальника університету з навчальної роботи за поданням начальника факультету. Курсанти, які отримали незадовільну оцінку на екзамені (заліку), ліквідують заборгованість до початку або після завершення семестрового контролю. Наступного дня після закінчення семестрового контролю навчальною частиною факультету складається «План ліквідації академічних заборгованостей у двох примірниках, який підписується начальником факультету, погоджується з викладачами, які прийматимуть екзамени (заліки), та начальником навчального відділу.

Для вирішення питань оскарження результатів оцінювання курсантів за результатами складання ними семестрового контролю (семестрового екзамену, диференційованого заліку, заліку) та/або вирішення конфліктних ситуацій на період екзаменаційної сесії на факультеті рішенням начальника факультету створюється апеляційна комісія. Головою апеляційної комісії є начальник факультету. Для вирішення питань оскарження результатів оцінювання випускників за результатами складання ними атестації та/або вирішення конфліктних ситуацій рішенням Голови екзаменаційної комісії створюється апеляційна комісія. Головою апеляційної комісії призначається один із заступників начальника університету, за поданням начальника університету. До складу апеляційної комісії залучаються найдосвідченіші та авторитетні науково-педагогічні працівники факультету (університету) відповідного профілю, практичні психологи.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Факти, докази та їх аналіз:

У Харківському національному університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності.

Моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, професійної діяльності та професійного спілкування науково-педагогічних та наукових працівників, а також здобувачів вищої освіти університету закріплюються у Положенні про організацію освітнього процесу у Харківському національному університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, введеного в дію наказом начальника ХНУПС від 29.08.19 № 1612, Положенні про Систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, введеного в дію наказом начальника ХНУПС від 29.08.19 № 1612, Положенні про протидію академічному плагіату в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, введеного в дію наказом начальника ХНУПС від 29.08.19 № 1612.

Дотримання принципів академічної доброчесності є невід'ємною складовою забезпечення якості освітнього процесу та впевненості і довіри до результатів навчання та наукових досягнень.

З метою запобігання академічного плагіату в університеті передбачено: розробку, видання та розповсюдження методичних матеріалів із визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у наукових та науково-методичних працях матеріали; ознайомлення науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників університету, осіб, які навчаються, з документами, що унормовують запобігання академічного плагіату та встановлюють відповідальність за академічний плагіат; проведення зі здобувачами вищої освіти занять із вивченням вимог до написання письмових робіт з акцентуванням на принципи самостійності роботи над письмовими завданнями різних видів, коректного використання інформації з інших джерел та уникання плагіату, а також правил опису джерел та оформлення цитувань на першому році навчання бакалаврської та магістерської підготовки; розміщення на веб-сайтах періодичних видань університету викладу етичних норм публікації та рецензування статей.

Університетом укладено договір з компанією з компанією “Антиплагіат” щодо використання онлайн-сервісу Unicheck компанії ТОВ «Антиплагіат» для перевірки наукових публікацій, навчально-методичних праць та впровадження принципів академічної доброчесності в університетську культуру та покращення академічної мотивації здобувачів вищої освіти та викладачів. За підсумками висновків онлайн-сервісу Unicheck щодо відкритих робіт здобувачів вищої освіти кафедрою приймається рішення щодо допуску роботи до публікації чи захисту. За об'єктивність висновку про невиявлення академічного плагіату відповідальність несе керівник структурного підрозділу, що проводив перевірку на плагіат. Робота, яка не пройшла перевірку на наявність ознак плагіату, до захисту не допускається, про факт виявлення та пропозиції щодо прийняття рішення керівник структурного підрозділу доповідає за підпорядкованістю.

Загальний аналіз щодо Критерію 5

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5:

Нормативна регламентованість за Критерієм 5 встановлює зрозумілий порядок проведення контрольних заходів і вимог до валідності критеріїв їх оцінювання, а також визначає механізми формування культури доброчесності у вищому закладі освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5:

Недостатня чіткість визначення умов отримання курсантами кількості балів за модулі дисциплін у робочих навчальних програмах.

Рівень відповідності Критерію 5:

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5:

Не повна відповідність пікритерію 5.1, щодо чіткості визначення умов отримання курсантами балів за модулі дисциплін у робочих навчальних програмах.

Критерій 6. Людські ресурси

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Факти, докази та їх аналіз:

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба добирає науково-педагогічних працівників виходячи із зазначених цілей ОП. Їх академічна та професійна кваліфікація у повній мірі забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Зокрема, до групи забезпечення спеціальності входять Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба добирає науково-педагогічних працівників виходячи із зазначених цілей ОП. Їх академічна та професійна кваліфікація у повній мірі забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Зокрема, до групи забезпечення спеціальності входять Кротюк Василь Андрійович, кандидат філософських наук, доцент, старший науковий співробітник (спец. 09.00.03 соціальна філософія та філософія історії); Кислий Віталій Дмитрович, кандидат психологічних наук, доцент (спец. 19.00.09 психологія діяльності в особливих умовах); Квіткін Петро Васильович, кандидат філософських наук, професор (спец. 09.00.03 соціальна філософія та філософія історії). Серед науково-педагогічних працівників, які забезпечують спеціальність 254 Забезпечення військ (сил): 1 доктор філософських наук, професор (09.00.03 соціальна філософія та філософія історії), 2 доктори технічних наук, професори (05.22.13 навігація та управління рухом та 05.12.17 радіотехнічні та телевізійні системи), 1 кандидат філософських наук, професор (09.00.03 соціальна філософія та філософія історії), 2 кандидати психологічних наук, доценти (19.00.09 психологія діяльності в особливих умовах), 1 кандидат психологічних наук, доцент (19.00.04 медична психологія), 2 кандидати педагогічних наук, доценти (13.00.01 загальна педагогіка, історія педагогіки), 2 кандидати філософських наук, доценти (09.00.03 соціальна філософія та філософія історії), 2 кандидати військових наук, доценти (20.01.01 воєнне мистецтво), 1 кандидат філологічних наук, доцент (10.01.02 російська література), 1 кандидат історичних наук, доцент (07.00.01 історія України), 1 кандидат юридичних наук, доцент (12.00.01 теорія та історія держави і права), 1 кандидат юридичних наук, старший викладач (12.00.09 кримінальний процес та криміналістика). Це висококваліфіковані фахівці, які мають публікації наукових досліджень в періодичних виданнях, включених до наукометричних баз, рекомендованих МОН, зокрема Scopus та Web of Science Core Collection (зокрема: Scopus: Berdnik P., Petrova L., Dolhyi Y, Petrov A., Pavlichenko O. Revista de ciencias humanas y sociales // Opcion. Universidad del Zulia. Venezuela. – 2018. – A 34. – Numero 15. – PP. 1379 – 1399. ISSN: 1012-1587) та публікації у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України. Викладачі є керівниками постійно діючих гуртків наукового товариства курсантів, забезпечуючи таким чином здобувачам вищої освіти академічну свободу та індивідуальну траєкторію розвитку, здійснюють науково-дослідну роботу, публікують монографії, навчально-методичні посібники, мають раціоналізаторські свідоцтва, успішно готують призерів Всеукраїнських студентських олімпіад, беруть участь у професійних об'єднаннях за спеціальністю. Таким чином, враховуючи додаткові пояснення ЗВО та наявну публічну інформацію, можна констатувати повну відповідність викладачів, їх академічної та професійної кваліфікації тим дисциплінам, що сплановані в межах ОПП за спеціальністю 254 Забезпечення військ (сил).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Добір викладачів для забезпечення ОП відбувається відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», спільного наказу МОН та МО України від 19.10.2016 № 542/1255 “Про затвердження Інструкції про порядок заміщення на конкурсній основі вакантних посад НПП у ВВНЗ, що належать до сфери управління МО України», Статуті ХНУПС

(сайт <http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicnainformatsiya/2.pdf>). Конкурсний відбір проводиться на засадах відкритості, гласності, законності, рівності прав членів конкурсної комісії, колегіальності прийняття рішень конкурсною комісією, незалежності, об’єктивності та обґрунтованості рішень конкурсної комісії, неупередженого ставлення до кандидатів на зайняття вакантних посад НПП.

Під час зустрічі з представниками професорсько-викладацького складу кафедри були надані переконливі свідчення того, що в період проведення конкурсу на посади викладачів саме їхній професіоналізм та спроможність забезпечити викладання відповідно до цілей ОП були вирішальними для результатів конкурсного відбору. Зокрема, підтверджено, що до участі в конкурсі допускаються особи, які за своїми професійно-кваліфікаційними якостями відповідають вимогам, що висуваються до науково-педагогічних працівників. Конкурсна комісія вивчає матеріали, надані претендентами на участь у конкурсі та визначає відповідність кандидатів вимогам вакантної посади. Результати роботи комісії оформлюються протоколом, який має містити мотивовані висновки про допуск або відмову в участі у конкурсі щодо кожного з кандидатів. За наявності двох та більше претендентів на заміщення вакантної посади конкурсна комісія повинна визначити їх рейтинг. Вчена рада університету таємним голосуванням приймає рішення, кого з них пропонувати на заміщення вакантної посади відповідно до умов конкурсу. Перед голосуванням оголошуються висновки конкурсної комісії. Обговорення відбувається у присутності претендентів на вакантні посади.

Отже, докладне вивчення матеріалів самоаналізу та інформації, розміщеної у відкритому доступі, а також спілкування з професорсько-викладацьким складом дозволяють стверджувати, що заявлені критерії добору дійсно втілюються в інституційну практику.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Факти, докази та їх аналіз:

Замовником на підготовку військових фахівців за освітньою програмою є Головне Управління морально-психологічного забезпечення ЗС України. Освітня програма затверджена та введена в дію наказом начальника Головного Управління морально-психологічного забезпечення ЗС України від 13.07.2016 року № 51. До розробки освітньої програми була залучена робоча група, яка створена відповідно до наказу Командувача ПС ЗСУ. Головою робочої групи призначений полковник Голота В.М. - начальник морально-психологічного забезпечення ЗСУ.

Окремо слід відмітити участь представників замовника у наступних заходах: проведенні занять з курсантами, екзаменаційних комісіях при проведенні атестації курсантів, формуванні тем кваліфікаційних робіт, у проведенні військового стажування, розподілі випускників по військовим частинам.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Факти, докази та їх аналіз:

В університеті існує практика залучення до аудиторних занять представників замовника на підготовку військових фахівців, яка здійснюється на основі рішень колегії МО України, що затверджені наказом МО України від 14.08.2015 року № 407 та наказу ГШ ЗС України від 14.08.2015 року № 145 «Про порядок планування та проведення занять керівним складом структурних підрозділів ГШ ЗС України та органів військового управління, які є замовниками на підготовку військових фахівців з курсантами ВВНЗ».

Командуванням ПС ЗС України формуються плани залучення представників замовника (роботодавця) до проведення навчальних занять в університеті на актуальну тематику пов'язану з сучасним бойовим досвідом військ (сил), досвідом впровадження новітніх та модернізованих зразків озброєння та військової техніки. За даною ОП у 2019 році представниками замовника для курсантів було проведено 12 навчальних занять. Щорічно 1 вересня Командувач або його заступник з бойової підготовки проводить лекцію для викладачів та курсантів випускних курсів з питань сучасного стану та перспектив розвитку родів військ Повітряних Сил.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Факти, докази та їх аналіз:

Відповідно наданим документам (зокрема, відомостям про самооцінювання освітньої програми та в процесі спілкування з професорсько-викладацьким складом можна констатувати, що в університеті створена та ефективно функціонує система підвищення кваліфікації НПП. Підвищення кваліфікацій НПП здійснюється відповідно до Плану підвищення кваліфікації на навчальний рік.

Так у 2019 році 3 НПП випускової кафедри Психології та педагогіки пройшли підвищення кваліфікації: професор кафедри Кислий В.Д., доцент кафедри Токарев В.М., старший викладач Монастирський В.В.

В ХНУПС діють курси підвищення кваліфікації НПП з ліцензованим обсягом до 200 осіб. Список викладачів та форми підвищення кваліфікації визначаються відповідним Планом ХНУПС на навчальний рік. На кожного нового викладача, розробляється план його професійного становлення. Для надання йому допомоги призначається керівник з числа досвідчених НПП. Викладачі періодично направляються для участі у навчаннях військ (сил), випробуваннях ОВТ за планами замовника (роботодавця). Кращі викладачі залучаються до виконання бойових завдань у зоні проведення ООС. Крім того, офіцери підвищують свою кваліфікацію на зборах, навчаннях, а також у системі індивідуальної підготовки на протязі календарного року. Всі викладачі, які задіяні до реалізації даної ОП постійно підвищують професійний рівень на різних курсах та шляхом стажування. На випусковій кафедрі у 2018-19 навчальному році 3 викладачі були залучені до заходів у військах, 5 викладачів брали безпосередню участь у бойових діях та отримали статус учасника бойових дій. Крім того, викладачі залучаються до заходів міжнародного військового співробітництва. Так, у 2018 році гарант ОП полковник Кротюк В.А. та викладач підполковник Зоркін Р.Ю. брали участь у тренінгу Оборонної інформаційної

школи (Меріленд, США) з питань стратегічних комунікацій та отримали сертифікати про підвищення професійного рівня.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Факти, докази та їх аналіз:

В університеті налагоджена та чітко функціонує система матеріального та морального заохочення викладачів до викладацької майстерності. Ця система ґрунтується на Статуті університету, Колективному договорі між адміністрацією та комітетом первинної профспілкової організації, Положенні про преміювання працівників ХНУПС за загальні результати діяльності. Також система матеріального та морального заохочення НПП ґрунтується на результатах щорічного рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічного складу. Відповідно до наказу начальника ХНУПС ім. І. Кожедуба від 20.09.2016 року № 1675 «Про вдосконалення системи методичної роботи в університеті» запроваджено систему конкурсів (на кращий активний метод навчання, на краще впровадження сучасних інформаційних технологій, на кращий підручник (навчальний посібник), на кращого викладача, в яких беруть участь всі кафедри.

Оцінка та заохочення НПП здійснюється за результатами їх діяльності, конкурсів та за підсумками їх рейтингу.

Зокрема, у Положенні про преміювання працівників ХНУПС за загальні результати діяльності сказано, що при відзначенні працівників та науково-педагогічних працівників університету враховується: обсяг навантаження (в тому числі навчального); якість виконання навчальної, методичної, наукової, виховної роботи; результати впровадження наукових досліджень; кількість підготовлених навчальних курсів, підручників, посібників; участь у профорієнтаційній роботі; участь у підготовці та проведенні семінарів, круглих столів, конференцій, симпозіумів та інших заходів.

Загальний аналіз щодо Критерію 6

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6:

Сильною стороною є безпосередній та плідний зв'язок навчального закладу з замовниками на навчання курсантів (роботодавцями). Викладачі та курсанти мають усі можливості для підвищення професійної майстерності та практичної підготовки. Також слід відмітити високу академічну та професійну кваліфікацію професорсько-викладацького складу, задіяного до реалізації освітньої програми, що забезпечується адекватною організацією конкурсу на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників. Позитивною практикою в даному освітньому закладі є система заохочень педагогічних працівників, яка сприяє підвищенню викладацької майстерності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6:

Недоліки відсутні

Рівень відповідності Критерію 6:

А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6:

Повна відповідність.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Факти, докази та їх аналіз:

Фінансові та матеріально-технічні ресурси ОП забезпечуються за рахунок коштів Державного бюджету, затверджених у кошторисі Університету на відповідний рік та інших джерел, не заборонених законодавством, а саме: здійснення додаткової господарської діяльності, отримання благодійної допомоги, отримання субвенцій від органів місцевого самоврядування. НПП, задіяні на ОП та здобувачі освіти своєчасно і в повному обсязі отримують заробітну плату (грошове забезпечення), що підтвердилось в ході зустрічей з ними.

Аудиторний фонд ХНУПС складається з 19 лекційних аудиторій, 60 навчальних класів загального призначення, 115 спеціалізованих класів, 50 навчальних лабораторій, 14 комп'ютерних класів, 3 лінгафонних класів, 8 спортивних залів, 2 тири. За кожною групою, що навчається на ОП, закріплена власна аудиторія для проведення навчальних занять (забезпечені проекторами, широкоформатними телевізорами), використовуються і інші, зокрема спеціалізовані навчальні приміщення.

ХНУПС має спортивний комплекс з басейном, стадіон і 3 спортивних майданчика. Для курсантів, що навчаються за ОП є вільний доступ до спортивно-оздоровчої бази, крім того, вона використовується для навчальних занять з фізичної підготовки а також для забезпечення гуртків (в ході зустрічі декілька курсантів відмітили, що відвідують гуртки боксу, спортивної стрільби, спортивного орієнтування тощо).

Бібліотека ХНУПС має 678589 томів навчальної, технічної та довідникової літератури. В ХНУПС працюють 3 читальних зали на 192 посадочних місця. Підтверджено надходження нової навчальної літератури для здобувачів, які навчаються за ОП (біля 25 найменувань за 2018 рік), а також періодичних наукових видань у галузях військових наук, соціальних та поведінкових наук, що використовуються в освітньому процесі. Здобувачі вищої освіти за ОП мають можливість вільно використовувати читальні зали для проведення самостійної

підготовки.

В ХНУПС розгорнуто інформаційну систему управління навчанням Moodle, де на теперішній час знаходиться 19520 електронних засобів забезпечення освітнього процесу. Підтверджено, що навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів ОП міститься в зазначеній інформаційній системі, періодичність його оновлення та доступність для учасників освітнього процесу у будь-який час.

В освітньому процесі використовується 864 одиниці комп'ютерної техніки, які розміщені в комп'ютерних класах загального та спеціального призначення. В освітньому процесі за ОП використовуються 3 комп'ютерні класи, обладнані сучасними комп'ютерами, об'єднаних в мережу. Наявне необхідне програмне забезпечення, адміністратори комп'ютерних класівна вимогу викладачів ОП оновлюють його і встановлюють нові програми. Курсанти, які навчаються за ОП, мають можливість вільно використовувати комп'ютерні класи для самостійної підготовки.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Фактів платного доступу учасників освітнього процесу до будь-яких інформаційних ресурсів та інфраструктури, необхідних для навчання, не виявлено (підтверджується під час огляду інфраструктури ХНУПС, в ході зустрічей зі здобувачами освіти, науково-педагогічними працівниками та представниками курсантського самоврядування).

Експертній комісії надано первинні матеріали і узагальнені результати періодичних анонімних опитувань курсантів, де є питання щодо безоплатного доступу до освітніх ресурсів у ХНУПС. Фактів вимагання оплати за доступ до будь-яких ресурсів або послуги, курсанти не наводили.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Факти, докази та їх аналіз:

Освітнє середовище ХНУПС є безпечним для життя і здоров'я здобувачів ОП в першу чергу внаслідок військової специфіки закладу (жорстка унормованість питань безпеки, планування і контроль заходів безпеки, значна кількість посадових осіб, що опікуються різнобічними питаннями безпеки (санітарно-гігієнічними, харчовими, протипожежними тощо). Зі здобувачами вищої освіти за ОП постійно проводяться заходи інформування та профілактики (інструктажі, дні безпеки тощо).

Безпечність освітнього середовища також забезпечується заходами відбору учасників освітнього процесу (конкурсний відбір НПП і допоміжного персоналу, психологічне обстеження та медичний огляд здобувачів вищої освіти). У ХНУПС діє контрольно-пропускний режим, сторонні особи не допускаються на територію, також є технічні засоби охорони (відеонагляд за територією).

Всі здобувачі і військовослужбовці, а також НПП Університету підлягають обов'язковому щорічному медичному огляду в поліклініці ХНУПС. Щоденний контроль за станом здобувачів здійснюють начальники курсів, курсові офіцери, заступники командирів з морально-психологічного забезпечення.

Допуск до всіх видів практичних занять, пов'язаних з експлуатацією зразків ОБТ, використанням навчально-лабораторного обладнання, здійснюється після проведення

інструктажу з питань техніки безпеки.

В ХНУПС функціонує два підрозділи психологічного забезпечення: відділ морально-психологічного забезпечення та група психолого-педагогічного супроводження освітнього процесу. Психологічна безпека освітнього середовища забезпечується періодичним моніторингом психологічного клімату у навчальних підрозділах.

Регулярно проводиться вивчення ступеня задоволеності здобувачів різноманітними аспектами навчання, виховання. Результати періодичних опитувань та тестувань здобувачів ОП свідчать про загальну їх задоволеність.

ХНУПС на 100% забезпечує гуртожитком (казармою) здобувачів вищої освіти за ОП, умови їх проживання відповідають вимогам, встановленим Законом України від 24.03.1999 “Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України”. Також функціонують їдальні, медична частина, лазне-пральний комплекс, що забезпечують нормальну життєдіяльність здобувачів ОП під час проживання на території ХНУПС.

Для забезпечення інформаційних потреб 100% території Університету забезпечено безкоштовним Wifi покриттям, курсанти цілодобово мають доступ до інтернету.

ХНУПС також надає змогу для задоволення культурних потреб здобувачів ОП, функціонує 6-ти поверховий клуб, де розташована велика кількість гуртків (танцювальний, фото, гри на музичних інструментах тощо), зала для проведення заходів (біля 700 посадочних місць), художня бібліотека, музей ХНУПС, музичний музей Харківщини та ін. Слід відмітити, що здобувачі вищої освіти, які навчаються за ОП, задіяні в проведенні культурно-просвітницьких заходів в Університеті, що є складовою їх підготовки в галузі морально-психологічного забезпечення (наприклад, організують і проводять екскурсії в музеї ХНУПС для курсантів інших ОП).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Факти, докази та їх аналіз:

Освітня підтримка здійснюється відповідними структурними підрозділами, які організують та контролюють перебіг навчальної, виховної методичної, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, діяльність яких скеровується Положенням про організацію освітнього процесу (<http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admissionuniversity/HNUPS/polozhennya-hnups.pdf>).

Згідно з «Положенням про вищі військові навчальні заклади», яке затверджено наказом Міністерства оборони України від 27.05.2015 № 240 курсанти знаходяться на повному державному утриманні, офіцери-командири підрозділів курсантів здійснюють управління, супроводження та контроль за всіма сферами їх діяльності (навчання, виховання, військова дисципліни, повсякденна діяльність, внутрішній порядок, індивідуальна робота та ін.). Крім того, відповідно до Положення про кураторську роботу, за кожною навчальною групою закріплений викладач кафедри, який здійснює первинну підтримку здобувачів з усього кола питань навчання в університеті. Комунікація викладачів і кураторів із здобувачами ОП здійснюється безпосередньо під час навчальних занять, в години самостійних занять в закріплених за групою аудиторіях, під час щотижневих підведень підсумків в підрозділах курсантів. Командири підрозділів здійснюють постійний контроль і надання допомоги здобувачам у навчанні, організації та забезпеченні їх самостійної роботи, організують постійний зв'язок з викладачами кафедр; У разі конфліктних або складних ситуацій до вирішення питань здійснюється через командирів курсантських підрозділів, управління факультету з залученням (в разі потреби) начальників кафедр та викладачів, офіцерів структур морально-психологічного забезпечення.

З курсантами щотижнево проводяться цільові інформування в системі інформаційно-пропагандистського забезпечення, додаткові заходи культурологічної та націонал-патріотичної роботи. Начальник університету неодноразово на протязі року проводить зустрічі з підрозділами курсантів, де особисто відповідає на всі їх питання або приймає рішення щодо вирішення проблем в разі їх наявності (остання зустріч зі здобувачами за ОП проведена у листопаді 2019, вирішені питання організації харчування і самостійної підготовки курсантів). На зустрічі залучаються також заступники начальника університету та начальники служб забезпечення. Кожен здобувач може особисто звернутися до начальника університету через електронну пошту на сайті університету (<http://www.hups.mil.gov.ua/zvernennya-ta-pobazhannya/>) та аккаунти в соціальній мережі Facebook.

В ХНУПС виокремлено категорії здобувачів вищої освіти, які потребують підвищеної соціальної підтримки (сироти, діти загиблих військовослужбовців та ін.), вони одержують додаткові кошти (преміювання з нагоди свят), Університет залучає їх до культурних заходів (екскурсії, вистави тощо), участі у зустрічах з відомими особистостями тощо. Особлива увага під час роботи офіцерів структур морально-психологічного забезпечення та командирів курсантських підрозділів приділяється роботі з курсантами з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей учасників бойових дій (АТО, ООС), які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва.

Консультативну допомогу надають психологи відділу МПЗ та фахівці групи психолого-педагогічного супроводження освітнього процесу. Результати періодичних опитувань здобувачів ОП свідчать про загальну їх задоволеність різними видами підтримки.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Факти, докази та їх аналіз:

Інформація для осіб, які мають право на спеціальні умови вступу, представлений механізм зарахування окремих категорій вступників розміщені на сайті університету (<http://www.hups.mil.gov.ua/pravila-prijomu/>).

В ХНУПС визначено Порядок супроводу (надання допомоги) особам з інвалідністю та іншим маломобільним групам під час відвідування, який затверджений наказом начальника університету від 19.07.2018 року №1307. Для поліпшення доступності осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення навчальний корпус загальноуніверситетських кафедр облаштований пандусом. Навчальний корпус для підготовки студентів обладнання пандусом не потребує. Планом розвитку університету передбачено заходи щодо поліпшення доступності для осіб з інвалідністю та встановленню пандусів в інших навчальних корпусах та заміна ліфтів в гуртожитку та навчальному корпусі загальноуніверситетських кафедр.

Загалом комісією констатовано, що осіб з особливими освітніми потребами серед здобувачів вищої освіти за ОП - немає. На інших ОП є практики урахування потреб здобувачів, що мають малолітніх дітей, одержали травми, що обмежують пересування.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

В університеті є відділ морально-психологічного забезпечення та група психолого-педагогічного супроводження освітнього процесу, на факультетах та в підрозділах курсантів - заступники з морально-психологічного забезпечення, що забезпечує надійний моніторинг та превентивні заходи до виникнення конфліктних ситуацій. Комісією підтверджено обізнаність здобувачів вищої освіти у питаннях, пов'язаних з врегулюванням конфліктів (згідно статутних вимог).

Урегулювання конфлікту інтересів у здійснюється відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та системи антикорупційних заходів. В університеті створено позаштатну групу з питань запобігання корупції на чолі з заступником начальника університету з морально-психологічного забезпечення.

З метою запобігання дискримінації в університеті створено окремий комітет та призначено радник начальника університету з питань гендерної освіти, який здійснює різноманітні заходи задля формування особистісної і колективної гендерної культури, організовує психолого-корекційну та тренінгову роботи з питань недискримінації та гендерної рівності, організовує науково-дослідну роботу з недискримінаційної та гендерної проблематики та інше.

Розгляд звернень, скарг і заяв, що надходять до ХНУПС, відбувається відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», Закону України «Про звернення громадян» та Статутів ЗС України. Розгляд скарг і звернень відбувається шляхом особистого прийому громадян керівництвом університету у встановлені дні та години відповідно до графіку прийому, який розміщено на офіційному веб-сайті.

Здобувачі вищої освіти та НПП обізнані про існування таких структур в університеті, що підтвердилось під час зустрічей з ними. Фактів звернення - не було.

Начальник університету неодноразово на протязі року проводить зустрічі з підрозділами курсантів, де особисто відповідає на всі їх питання або приймає рішення щодо вирішення проблем в разі їх наявності. На зустрічі залучаються також заступники начальника університету та начальники служб забезпечення. Остання зустріч зі здобувачами, які навчають за ОПП, була у листопаді 2019 року, проблемні питання, які поставили курсанти, були вирішені у повному обсязі.

Протягом періоду впровадження освітньої діяльності за ОП конфліктних ситуацій не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7:

1. ХНУПС володіє достатньою кількістю матеріальних ресурсів (територія, будинки і споруди, приміщення і обладнання тощо), які підтримуються у належному стані і постійно оновлюються. Територія Університету розташована у центрі Харкова, що дає змогу здобувачам вищої освіти брати участь у культурному житті міста, знайомитись з історичними пам'ятками тощо.

2. У ХНУПС створено комплексну систему всебічного забезпечення життєдіяльності здобувачів вищої освіти за ОП, яка відповідає вимогам законодавства щодо забезпечення військовослужбовців.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7:

1. Частина аудиторій, де навчаються здобувачі вищої освіти за ОП, а також приміщення для НПП потребують ремонту і оснащення більш сучасною технікою та комп'ютерами.
2. Перспективним для університету є створення спеціалізованого класу морально-психологічного забезпечення Повітряних Сил ЗСУ.

Рівень відповідності Критерію 7:

Рівень В.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7:

Наявні фінансові, матеріально-технічні ресурси та навчально-методичне забезпечення ОП, Університет забезпечує безоплатних доступ для них здобувачів вищої освіти за ОП.

В ХНУПС створено освітнє середовище, яке задовольняє потреби та інтереси здобувачів вищої освіти за ОП. Здобувачі одержують достатню освітню, організаційну, консультативну та соціальну підтримку. В ХНУПС розроблено політики і процедури вирішення конфліктних ситуацій.

Поряд з тим, якісна реалізація ОП потребує більшої уваги Університету до покращення матеріально-технічних ресурсів випускової кафедри психології і педагогіки. Умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами знаходяться в процесі створення.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОПП у Національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба регулюються Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському Національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба від 29 серпня 2019 року № 1612 та Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Харківському Національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба від 29 серпня 2019 року № 1612. Положення є доступними на веб-сайті університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба: <http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya.pdf>

Механізм розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм передбачає виконання наступних процедур: моніторинг замовником та Університетом відгуків на випускників, інформаційно-аналітичних матеріалів з бойового досвіду застосування роду військ (сил), міжнародних стандартів, матеріалів науково-практичних конференцій, тощо, аналіз актуальності і відповідності змісту, результатів навчання освітньої програми вимогам держави та замовника; прийняття рішення замовником або ініціація Університетом пропозиції щодо створення освітньої програми або внесення змін; створення спільно з замовником на підготовку фахівців робочих груп для розробки освітніх програм за певним рівнем вищої освіти та спеціальністю; створення в разі підготовки за новою спеціалізацією професійного стандарту вищої військової освіти; формулювання цілей і завдань освітніх програм або змін до них; формулювання критеріїв, за якими відбуватиметься перегляд навчальних планів у результаті як зворотного зв'язку із викладачами, курсантами випускниками і замовниками, так і внаслідок прогнозування розвитку воєнної науки і суспільства в цілому, аналізу набутого бойового досвіду роду військ (сил); розробка навчального плану або змін до нього; формулювання вимог до результатів навчання або змін до них; розробка програм навчальних дисциплін або змін до них.

Перегляд ОПП здійснюється систематично, відповідно до змін у нормативних положеннях та стандартах.

Під час проведення опитування з науково-педагогічними працівниками, курсантами та адміністративним персоналом, вони підтвердили послідовність та системність дотримання процедур, які визначені у керівних документах і підтверджують відомості, які зазначені у самооцінюванні освітньої програми. Особливу увагу заслуговує досвід внесення змін в освітню програму виходячи з досвіду, які отримують підрозділи МПЗ ЗС України на Сході України.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

В університеті курсанти приймають участь у діяльності органів громадського самоврядування університету, вчених рад факультетів, Вченої ради університету, органів курсантського та студентського самоврядування. При проведенні зустрічі з курсантами, які навчаються за даною ОП, вони з гордістю говорили про ефективну роботу Ради сержантів. За пропозицією цієї Ради сержантів реалізовано особливий розпорядок дня курсантів старших курсів, що дозволяє їм за умови успішного навчання та відсутності порушень військової дисципліни самостійно планувати свою освітню діяльність і розвивати професійно-необхідні якості зранку та в післяобідній час. Це позитивно вплинуло на загальну мотивацію до успішного опанування ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Факти, докази та їх аналіз:

Замовником на підготовку військових фахівців за освітньою програмою є Головне Управління морально-психологічного забезпечення ЗС України.

Освітня програма затверджена та введена в дію наказом начальника Головного Управління морально-психологічного забезпечення ЗС України від 13.07.2016 року № 51.

Розробка освітньої програми проводилась робочою групою, яка створена відповідно до наказу Командувача ПС ЗСУ. Головою робочої групи призначений полковник Голота В.М. - начальник морально-психологічного забезпечення ЗСУ.

Участь замовників у реалізації та забезпеченні якості освітньої програми підтверджується наступними фактами: участь замовників у відборі вступників, проведення занять з курсантами та НПП по важливим темам спеціалізації, проведенні стажування курсантів у військах, участь у роботі кваліфікаційних комісій на випускних курсах та формуванні пропозицій по удосконаленні підготовки випускників.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми, здійснюється в університеті відповідно до Методичних рекомендацій щодо підготовки відгуку на випускника вищого військового навчального закладу Збройних Сил України (військового навчального підрозділу вищого навчального закладу), затверджених Міністром оборони України від 09 листопада 2012 року.

Відгук надається командиром військової частини, у якій проходить військову службу випускник через 12 місяців після вступу на посаду (до 1 листопада року, що є наступним за роком випуску) і надсилається до університету.

Відгук використовується для покращення процесу підготовки випускника у військах (силах) та удосконалення освітньої діяльності в університеті на основі аналізу результатів виконання випускником посадових обов'язків упродовж першого року військової служби.

В університеті за підсумками аналізу відгуків розробляється система заходів щодо вдосконалення якості підготовки військових фахівців та відбору кандидатів на навчання, оперативного корегуються навчальні плани та програми навчальних дисциплін, військових стажувань і практик.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Університету функціонує згідно “Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба” (введено в дію наказом начальника ХНУПС від 29.08.19 № 1612) і передбачає здійснення таких процедур і заходів: визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої військової освіти; здійснення моніторингу та періодичний перегляд освітніх програм; щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників Університету та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань у спосіб, що прийнятий у Університеті; забезпечення підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних працівників; забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи курсантів, за кожною освітньою програмою; забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом; забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації з урахуванням вимог щодо захисту інформації з обмеженим доступом; забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових роботах працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти. Відповідальними за функціонування системи є: на рівні Університету – начальник Університету, заступники начальника університету за напрямками діяльності, навчальний відділ університету; на рівні факультету – начальник факультету, навчальна частина, командири підрозділів курсантів; на рівні кафебри – начальника кафебри.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Програма акредитується вперше.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Факти, докази та їх аналіз:

Постійний розвиток освітньої програми та освітньої діяльності визначається у Стратегії та перспективних напрямках розвитку освітньої діяльності ХНУПС ім.І. Кожедуба (додаток до наказу начальника ХНУПС від 30.08.2019 № 1612).

Учасники освітнього процесу університету усвідомлюють необхідність розвитку культури якості вищої освіти, удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, постійного підвищення якості та проведення зовнішніх незалежних процедур оцінювання якості. Університет прагне розвивати сучасну, якісну і чесну освіту.

Загальний аналіз щодо Критерію 8

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8:

В університеті сформовано систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Всі учасники освітнього процесу прагнуть подальшого удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

До сильних сторін по даному критерію слід віднести плідну роботу випускної кафедри з замовниками на підготовку фахівців, та участь замовників в реалізації ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8:

Не достатність доказів що стосується широкого залучення здобувачів вищої освіти до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості.

Рівень відповідності Критерію 8:

В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8:

Необхідно удосконалити систему залучення здобувачів вищої освіти до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості.

Критерій 9. Прозорість та публічність

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Факти, докази та їх аналіз:

Відповідно до наданих освітнім закладом нормативних та правових документів можна стверджувати, що нормативну основу, яка регулює права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в ХНУПС ім. І. Кожедуба, складають: Конституція України; закони України «Про освіту»; «Про вищу освіту»; «Про наукову та науково-технічну діяльність»; розпорядчі нормативно-правові документи Президента України, Кабінету Міністрів України (КМУ), Міністерства освіти і науки (МОН) України, Наказ Міністерства оборони України від 27.05.2015 року № 240 «Про затвердження Положення про вищі військові навчальні заклади». У ХНУПС права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу регулюються наступними документами: Статут (наказ МО України від 28.11.2018 № 603); Положення про організацію освітнього процесу (наказ ХНУПС від 30.08.2019 № 1612); Положення про структурні підрозділи ХНУПС. В цих положеннях викладені основні аспекти організації освітнього процесу, де дано чітке і зрозуміле роз'яснення стосовно правил та обов'язків всіх учасників освітнього процесу. Вся інформація щодо організації освітнього процесу знаходиться у відкритому доступі на офіційному сайті ХНУПС в розділі «Публічна інформація» режим доступ: <http://www.hups.mil.gov.ua/publiczna-informaciya/>. Внутрішні (локальні) нормативно-правові акти, що діють в ЗВО, є легкодоступними для усіх, чий права та обов'язки вони регулюють. Самі правила чіткі, зрозумілі, доступні та є такими, що регулярно впроваджуються в практику застосування у межах ОП.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін (стейкхолдерів).

Факти, докази та їх аналіз:

ОП Морально-психологічне забезпечення підрозділів Повітряних Сил редакції 2019 року оприлюднена за посиланням <http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publiczna-informatsiya/opp/8-mpz-opp-bakalavr-2019.pdf> проте таблицю пропозицій у відкритому доступі не оприлюднено.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства.

Факти, докази та їх аналіз:

На офіційному сайті ЗВО оприлюднена інформація про ОП Морально-психологічне забезпечення підрозділів Повітряних Сил редакції 2019 року <http://www.hups.mil.gov.ua/assets/doc/admission-university/publicna-informatsiya/opp/8-mpz-opp-bakalavr-2019.pdf>

Дана ОП містить опис компетентностей та програмних результатів навчання, однак це не надає повної інформації про освітні компоненти, обмежуючи таким чином можливість потенційних вступників зробити поінформований вибір щодо вступу на ОП. Разом з тим, в внутрішній мережі Moodle для учасників освітнього процесу надана вся необхідна інформація щодо освітніх компонентів (зокрема, сілабуси та навчально-методичні посібники).

Загальний аналіз щодо Критерію 9

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9:

На веб-сайті ЗВО у повній мірі надана інформація про діючі внутрішні (локальні) нормативно-правові акти. Вони є легкодоступними для всіх, чії права та обов'язки вони регулюють. Легкий доступ усіх зацікавлених сторін для он-лайн висловлення своїх пропозицій та зауважень.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9:

Недостатній обсяг інформації про освітні компоненти ОП 254 Забезпечення військ (сил) на офіційному сайті Університету, що ускладнює можливість абітурієнтам зробити поінформований вибір програми навчання (разом з тим, робочі програми, навчально-методичні матеріали є доступними для учасників освітнього процесу у внутрішній мережі Moodle). Недоліком також можна вважати те, що відкритому доступі відсутня "Таблиця пропозицій".

Рівень відповідності Критерію 9:

В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9:

Внутрішні (локальні) нормативно-правові акти, що діють в ЗВО, є легкодоступними на офіційному сайті навчального закладу для усіх, чії права та обов'язки вони регулюють. Самі правила чіткі, зрозумілі, доступні та є такими, що регулярно впроваджуються в практику застосування у межах ОП. ОП 254 Забезпечення військ (сил) оприлюднена в установлені терміни, однак, обсяг інформації про освітні компоненти у відкритому доступі (мережі Інтернет) є недостатнім.

Критерій 10. Навчання через дослідження

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Факти, докази та їх аналіз:

Место для вводу текста.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Факти, докази та їх аналіз:

Место для вводу текста.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Факти, докази та їх аналіз:

Место для вводу текста.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

Факти, докази та їх аналіз:

Место для вводу текста.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Факти, докази та їх аналіз:

Место для вводу текста.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Факти, докази та їх аналіз:

Место для вводу текста.

Загальний аналіз щодо Критерію 10

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10:

Место для вводу текста.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10:

Место для вводу текста.

Рівень відповідності Критерію 10:

Выберите элемент.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10:

Место для ввода текста.

5. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження та зауваження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Место для ввода текста.

6. Підсумки

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма, що акредитується, відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій	Рівень відповідності
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	Рівень В
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	Рівень В
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	Рівень В
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	Рівень А
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	Рівень В
Критерій 6. Людські ресурси	Рівень А
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	Рівень В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	Рівень В
Критерій 9. Прозорість та публічність	Рівень В
Критерій 10. Навчання через дослідження	Рівень В

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми не має.

До звіту додається:

- дорадчий висновок представника роботодавців
- окремі думки членів експертної групи
- програма відвідування ЗВО
- інші документи Место для вводу текста.

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Голова експертної групи (електронний підпис) (Мацевко Тарас Михайлович)

Члени експертної групи (електронні підписи) (Ларіонов Станіслав Олександрович)

(Петрук Микола Дмитрович)